

עושיין פסין פרק שני עירובין

(א) לקמן סט: (ב) ס"א רבנא, (ג) לקמן ע"י, (ד) כל זה עד מנאן כר"א כמ"א אינו, (ה) לקמן סח: (ו) ופסקים לט: ע"ש, (ז) לקמן פא. קדושין לז, (ח) [בכרות לה: (ט) ז"ל] במי ובמלה וי"א בכרות לה: (י) פסקים כג. [לקמן סח: (יא) ס"א צבת ובע"ז] צפ"ס לקמן ל: (יב) [שי"ן לעיל במשנה] (יג) ע"ן חוס' סוכה לו: ד"ה צפ"ס,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בכל מערבין עירובי תלויות, נ"ב כן מוקי לה דקף פ"א ע"ש: (ב) ד"ה מון וכו' רשות אחת וכן בעירובי חמומין נעשה כמי ששבת שם ומשם: (ג) ד"ה וכלבין וכו' כאלו שבת שם דהא לאו ביתו הוא ולא מצוי למיירד שם צבית הפרס שפיר דמי: (ד) תוב' ד"ה ולבין וכו' ע"ג דלכא כתיב לוי לא עבד פסח נמי איכא כתיב:

גליון הש"ס

גמ' כשהוא מבטל רשות צריך לבטל לכל אחד ואחד. ע"ן לקמן דף קג ע"ב חוס' ד"ה צטילו רשומי:

מוסף רש"י

אצותא הרוויאתא. הוא סיד גדול ועב ומין לעמיה הוא (פסחים לז:). הדרין עלך עושיין פסין בכל מערבין. דין במיטא להית פתומין לתלך, והרבה צמים פתומים לתלך אחת, וכן יוצאין דרך חצר לרשות הרבים, ומלא החצר רשות לכולן והצמים כל אחד מיוחד בצעונו, ואמרו חכמים אין מיתאין מרשות לרשות בלא עירוב שעבר כל הרשות להיטות רשות וצית שחצר פת וכולן בטל אחד ומיתאין אותו באחד מן הבתים, ונעשים כולם כאילו דין בחיות בית וכל הצמים דיתה אחת (שוכה ג:). ומשתתפין. שתיקת חכמים על כל חצר הפתומה לנבוי, כדק שתיקת עירוב לבתי התלך, שהיו נתנין בשתיק (שם) מבי שהיו סתום משלש לדרין ואלשו פתומ לרשות הרבים והצרות פתומות לו ויואלות וצלות לרשות הרבים, הרי הוא רשות היחיד לבני הצרות, ואסרו חכמים להיאץ מרשותו לרשות חבירו בלא עירוב, שהצרות כל אחת רשות לעמיה והמבצר רשות לכולן והציתו בו שיתוף להשתתף כל הצרות בפת או בין ולהית השתיק בלחת בין הצרות (שם ג:). מערבין לבניין. אין ע"ג דטעודה שאינה ראויה לו היא, הואיל ואי משתל אמיורייתא שריא ליה, מערבין, וכן לישארל בתרומה. דאי נעבי מיתשל עליה, דתורתו טעות אינה תרומה והדרל לטעולה והדר מפריש עליה ממה ובה (פסחים כג:).

מפני ר"א. כדאמר רבי אלעאי שמעתי מר"א: רשום ציתו ציטל ופע"ג דלא פירש בהדיא רשות ציתו דהא ודאי מתני' בדלא פירש דאי פירש לא מצי למימר ר' אלעאי בקשתי לי חצר ולא מנאמתי דהא כ"ע מודו דרשי: פשיטא. דבהכי פליגי ולמה ליה לרב ששת לומר כשתימני לומר: אמר רבנא חנה וכו' הונא בר חנינא תרגימנא. להאי כשתימני לומר דרב ששת למאי אצטריך: ה"ג לא נלכח אלא להמשה ששריין בחצר כו'. דאשמעינן רב ששת לשום לב להצין טעם מחלוקתן וללמוד הימנו דבר אחר דלר' אליעזר מבטל צעין יפה מבטל ולא אמרינן חצר דגלי גלי צית דלא גלי לא גלי ויילף מינה דהיכא דצטיל לחד מינייהו צטיל לכולהו ולא אמרי' למאן דגלי גלי למאן דלא גלי לא גלי ולרבנן צריך לצטיל לכל אחד ואחד כי היכי דלגבי צית סבירא להו דמאי דלא פירש לא צטיל הכא נמי למאן דלא פירש לא צטיל וכולן אסורין דלע"ג דהאי דצטיל ליה עירב עם חצירו כי עירב מחלוקתו דהשתא דהאיא חולקא לא עירב דהשתא לאו ידידה הוא ודכותיה תניא בחדר (לקמן דף ע:). אחד מן השוק שמת והיה לו צית בחצר והניח רשותו לאחד מבני החצר מצטוד יום דהיינו קודם שעירבו דכי עירב דרעתא דהאיא חולקא נמי עירב אינו אוסר משחטיה הרי זה אוסר: רב כהנא ממני הכי. להאי כשתימני לומר דרב ששת אמתניתין ורבתה ורב הונא הוא דתרגמהו לאגמורין מינה אמתנה שעיברו בחצר כו' הוא דלמח: ורב טביומי מפני. דרב ששת בהדיא אמרה עלה: כר' אליעזר. דאמר מבטל צעין יפה מבטל: לרבי אליעזר. דאמר מסתמא צטיל רשות ציתו: אס אמר. בהדיא לא צטילנא רשות ציתו מי הו ציתו מותר להן או לא: ולרבנן. דאמר בהדיא מבטילנא לכו אף רשות ציתו מבטיל אי לא: ניפא בלא חצר. כיון דאסר עמנו בחצרו צטיל להם: לאו כל כמיניה. דכיון דלית ליה חצר דירת צית לא כלום היא לדדיה: והאי כי אמר מבטילנא. צטילה דעתו אלל כל חדס ולא צטיל אלל חצר: אלוואתא חיוייתא. סבי עצה הגדול סבי עירוב ונכרך ועולה בו כלולבי גפנים. חרזייתא תכופות הרבה יחד כמתרחות וטעם מרור זו:

הא ר"א והא רבנן כשתימני לומר דרב ר' אליעזר המבטל רשות חצירו רשות ביתו ביטל (ב) לרבנן א המבטל רשות חצירו רשות ביתו לא ביטל פשיטא אמר ר' רחבה אנה ורב הונא בר חנינא תרגימנא לא נצרכא אלא לחמשה ששריין בחצר אחד ושכח אחד מהן ולא עירב לרב ר"א כשהוא מבטל רשותו אין צריך לבטל לכל אחד וא' לרבנן א כשהוא מבטל רשותו צריך לבטל לכל אחד ואחד (ג) כמאן אזלא הא דתניא המשנה ששריין בחצר אחד ושכח אחד מהן ולא עירב כשהוא מבטל רשותו אין צריך לבטל רשותו לכל אחד ואחד (ד) כמאן אזלא הא דתניא המשנה ששריין בחצר אחד ושכח אחד מהן ולא עירב כשהוא מבטל רשותו אין צריך לבטל רשותו לכל אחד ואחד (ה) רב כהנא מתני הכי רב טביומי מתני הכי כמאן אזלא הא דתניא ה' ששריין בחצר אחד ושכח אחד מהן ולא עירב כשהוא מבטל רשותו אינו צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד כמאן אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת כמאן כר"א א"ל רב פפא לאביי לר"א אי אמר לא מבטילנא ולרבנן אי אמר מבטילנא מאי טעמא דר"א משום דקסבר המבטל רשות חצירו רשות ביתו ביטל והאי אמר לא מבטילנא או דילמא טעמא דר"א משום רבית בלא חצר לא עבידי אינשי דריירי וכי קאמר לא מבטילנא לאו כל במיניה אע"ג דאמר דירנא לאו כלום קאמר ולרבנן אי אמר מבטילנא מאי טעמא דרבנן משום דקסברי המבטל רשות חצירו רשות ביתו לא ביטל והאי אמר מבטילנא או דילמא טעמא דרבנן משום דלא עביד אינשי דמסלק גפשיה לגמרי מבית וחצר והוי כי אורח לגבייהו והאי כי אמר מבטילנא לאו כל במיניה (קאמר) א"ל בין לרבנן בין לר"א: כיון דגלי דעתיה גלי: וכן שמעתי ממוגו שיוצאים בערקבלין בפסח: מאי ערקבלין? אמר ריש לקיש אצותא חרוויאתא:

הדרן עלך עושיין פסין

בבל מערבין. פי' בקונט' עירובי חצירות ותחומין ואין נראה דבעירובי חצירות צעין פת לכולי עלמא צפרק הדר (לקמן דף ע"ב) וכל האי פירקא מוכח דאיירי בתחומין: **ולכהן בבית הפרס**. וא"ת צפסקים (דף ע"ג). אמר אונן ומלורע וצית הפרס צעושי פסקא לא העמידו דצריהם צמקוס כרת פירוש לא העמידו דצריהם לטמאותו משום דאיכא כרת אס לא יעשה פסק והכל משמע דאפי' צצביל עירוב לא העמידו דצריהם והתם נמי ע"י צדיקה דרב יהודה איירי דקאמר אצית הפרס כדתנן ושין צ"ש וצ"ה שצדקין לאוכלי פסקים ואין צדקין לאוכלי תרומה וקאמר מאי צדקין א"ר יהודה אמר שמואל מנפח אדם צבית הפרס והולך לו ואף ע"ג דמפרש התם צפרק צתרא דלהלות (משנה ד) אף משנה כ"ד הוא צדק מציא עפר שהוא יכול להסיעו ונותן לתוך כברה שנקציה דקין וממחה אס יש ע"ס כשעורה טמא היא צדיקה מיירי אס כבר עבר וצדיקת דרב יהודה איירי אס רוצה לעצור וה"פ מאי צדקין אס רוצה לעצור וי"ל דהא דקאמרין התם דלא העמידו דצריהם צמקוס כרת היינו משום דאיכא נמי כרת לעושי פסקא צטומאה ולכן דוקא לעושי פסקא העמידו דצריהם אע"ג דאיכא כרת כיון דאי לא עבד (ו) נמי פסקא איכא כרת אבל אין צדקין לאוכלי תרומה אף על גב דאיכא כרת לאוכלי תרומה צטומאה כיון דאיכא מיתה העמידו דצריהם והכי אמרינן צמקוס בקדש (תגינה דף ע"ב): לעושי פסקא לא העמידו דצריהם צמקוס כרת פי' אפי' צמקוס כרת לאוכלי תרומה העמידו דצריהם צמקוס מיתה פי' אף על גב דאיכא כרת אלא מיתה כדפרישית אבל הכא דטומאת כהן ליכא כרת אלא לאו לא העמידו דצריהם צמקוס מיתה דאפי' אס מערבין לדבר הרשות אורחא דמלתא הוא לערב לדבר מטה כדאמר צפ' כ"ד משתתפין (לקמן דף ע"ב). וצמאה רבה אפי' בלא ניפוח התירו כגון ללמוד תורה ולישא אשה ולדון ולערער עמהם כדי להגיל מידם כדאמר במס' ע"ג (דף י"ב). וצפרק מי שהוציאוהו (לקמן דף ע"ג). דמדלא מיימי התם הא דרב יהודה משמע דבלא ניפוח איירי ולכן נקט נמי הנך מלות ולא נקט אחריו וכן מצינו דמשום כבוד הצריהם התירו לטמא צטומאה דרבנן צמי שמתו (בכרות דף ע"ג): גבי מדלגין היינו ע"ג ארונות: מפני

הדרן עלך עושיין פסין

בבל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח והכל גיקח בבסוף מעשר חוץ מן המים ומן המלח (ה) ה הנודר מן המזון מותר (ו) (במלח ובמים) (ז) מערבין לנייר ביין ולישראל בתרומה סומכוס אומר בחולין ולכהן בבית הפרס ר' יהודה אומר אפי' (ח) בין הקברות מפני

חוץ מן המים ומן המלח. דלאו מידי דמזון הן וטעמא דעירוב משום דדעתו ודירתו צמקוס מוונותיו הוא וכיון שנתנו כל בני החצר כדי מזון צבית אחד נעשה כאילו כולן דרים בתוכו ונמלאו כולן רשות אחת וכו' וכן בעירובי תחומין נעשה כמי (א) ששכב שם ומשם יש לו אלפים אמה לכל רוח הלכך דבר מזון צעין: **בסוף מעשר**. בתוך ירושלים כשהוא מוציא (לגורך מאלכין) כדכתיב (דברים יד) ונתתה הכסף בכל אשר תאזה נפשך: **חוץ מן המים ומלח**. בגמרא (כו) [מפרש טעמא דלאו פרי מפרי הוא: מערבין לנייר. עירובי תחומין: צין. ואף על גב דלא חזי לדדיה חזי לאחריו וכיון דמונא

הוא גבי אחריו שרו ליה רבנן: ולישראל צמקוס. דהא חזיא לכהן: סומכוס אומר בחולין. אבל לא בתרומה דמיני דחזי ליה צעין. ובגמרא (ל) [מפרש מאי טעמא לא פליג סומכוס איין לנייר: ולכהן צבית הפרס. סתמא היא ולא סומכוס קאמר לה. מניחין עירוב לכהן צבית הפרס אע"ג דצעין דמני למיזל ולמישקליה ומיכליה התם דאי לא מצי אזיל התם היכי קני שציתה בהוא דוכתא לנמוי כאילו שבת שם (א) צבית הפרס שפיר דמי דספיקא דרבנן הוא ומותר ליכנס ע"י נפוח: לחן

ולא מצאתי ח' חבר. היינו דוקא בתלמודיו דתניא ככל שעה (פסקים דף ע"ב). עד שצאתי אלל ר"א בן יעקב והודה לדברי אי נמי לא מנא חצר ששמע מר"א קאמר: **אצותא חרווייתא**. פירש צוקנטרס סבי עצה הגדל סבי הדקל ונכרך ועולה כלולבי גפנים ואין נראה לר"י דצפ' כל שעה (פסקים דף ע"ב). אמר' מה מנה מין זרעים אף מרור מין זרעים והתם אמרינן דמחציתא אלוואתא דדיקלא ואפשר דהן צ' מינין ושניהן נכרכין סבי הדקל (ז):

הא ר"א והא רבנן כשתימני לומר דרב ר' אליעזר המבטל רשות חצירו רשות ביתו ביטל (ב) לרבנן א המבטל רשות חצירו רשות ביתו לא ביטל פשיטא אמר ר' רחבה אנה ורב הונא בר חנינא תרגימנא לא נצרכא אלא לחמשה ששריין בחצר אחד ושכח אחד מהן ולא עירב לרב ר"א כשהוא מבטל רשותו אין צריך לבטל לכל אחד וא' לרבנן א כשהוא מבטל רשותו צריך לבטל לכל אחד ואחד (ג) כמאן אזלא הא דתניא המשנה ששריין בחצר אחד ושכח אחד מהן ולא עירב כשהוא מבטל רשותו אין צריך לבטל רשותו לכל אחד ואחד (ד) כמאן אזלא הא דתניא המשנה ששריין בחצר אחד ושכח אחד מהן ולא עירב כשהוא מבטל רשותו אין צריך לבטל רשותו לכל אחד ואחד (ה) רב כהנא מתני הכי רב טביומי מתני הכי כמאן אזלא הא דתניא ה' ששריין בחצר אחד ושכח אחד מהן ולא עירב כשהוא מבטל רשותו אינו צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד כמאן אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת כמאן כר"א א"ל רב פפא לאביי לר"א אי אמר לא מבטילנא ולרבנן אי אמר מבטילנא מאי טעמא דר"א משום דקסבר המבטל רשות חצירו רשות ביתו ביטל והאי אמר לא מבטילנא או דילמא טעמא דר"א משום רבית בלא חצר לא עבידי אינשי דריירי וכי קאמר לא מבטילנא לאו כל במיניה אע"ג דאמר דירנא לאו כלום קאמר ולרבנן אי אמר מבטילנא מאי טעמא דרבנן משום דקסברי המבטל רשות חצירו רשות ביתו לא ביטל והאי אמר מבטילנא או דילמא טעמא דרבנן משום דלא עביד אינשי דמסלק גפשיה לגמרי מבית וחצר והוי כי אורח לגבייהו והאי כי אמר מבטילנא לאו כל במיניה (קאמר) א"ל בין לרבנן בין לר"א: כיון דגלי דעתיה גלי: וכן שמעתי ממוגו שיוצאים בערקבלין בפסח: מאי ערקבלין? אמר ריש לקיש אצותא חרוויאתא:

הדרן עלך עושיין פסין

בבל מערבין. פי' בקונט' עירובי חצירות ותחומין ואין נראה דבעירובי חצירות צעין פת לכולי עלמא צפרק הדר (לקמן דף ע"ב) וכל האי פירקא מוכח דאיירי בתחומין: **ולכהן בבית הפרס**. וא"ת צפסקים (דף ע"ג). אמר אונן ומלורע וצית הפרס צעושי פסקא לא העמידו דצריהם צמקוס כרת פירוש לא העמידו דצריהם לטמאותו משום דאיכא כרת אס לא יעשה פסק והכל משמע דאפי' צצביל עירוב לא העמידו דצריהם והתם נמי ע"י צדיקה דרב יהודה איירי דקאמר אצית הפרס כדתנן ושין צ"ש וצ"ה שצדקין לאוכלי פסקים ואין צדקין לאוכלי תרומה וקאמר מאי צדקין א"ר יהודה אמר שמואל מנפח אדם צבית הפרס והולך לו ואף ע"ג דמפרש התם צפרק צתרא דלהלות (משנה ד) אף משנה כ"ד הוא צדק מציא עפר שהוא יכול להסיעו ונותן לתוך כברה שנקציה דקין וממחה אס יש ע"ס כשעורה טמא היא צדיקה מיירי אס כבר עבר וצדיקת דרב יהודה איירי אס רוצה לעצור וה"פ מאי צדקין אס רוצה לעצור וי"ל דהא דקאמרין התם דלא העמידו דצריהם צמקוס כרת היינו משום דאיכא נמי כרת לעושי פסקא צטומאה ולכן דוקא לעושי פסקא העמידו דצריהם אע"ג דאיכא כרת כיון דאי לא עבד (ו) נמי פסקא איכא כרת אבל אין צדקין לאוכלי תרומה אף על גב דאיכא כרת לאוכלי תרומה צטומאה כיון דאיכא מיתה העמידו דצריהם צמקוס בקדש (תגינה דף ע"ב): לעושי פסקא לא העמידו דצריהם צמקוס כרת פי' אפי' צמקוס כרת לאוכלי תרומה העמידו דצריהם צמקוס מיתה פי' אף על גב דאיכא כרת אלא מיתה כדפרישית אבל הכא דטומאת כהן ליכא כרת אלא לאו לא העמידו דצריהם צמקוס מיתה דאפי' אס מערבין לדבר הרשות אורחא דמלתא הוא לערב לדבר מטה כדאמר צפ' כ"ד משתתפין (לקמן דף ע"ב). וצמאה רבה אפי' בלא ניפוח התירו כגון ללמוד תורה ולישא אשה ולדון ולערער עמהם כדי להגיל מידם כדאמר במס' ע"ג (דף י"ב). וצפרק מי שהוציאוהו (לקמן דף ע"ג). דמדלא מיימי התם הא דרב יהודה משמע דבלא ניפוח איירי ולכן נקט נמי הנך מלות ולא נקט אחריו וכן מצינו דמשום כבוד הצריהם התירו לטמא צטומאה דרבנן צמי שמתו (בכרות דף ע"ג): גבי מדלגין היינו ע"ג ארונות: מפני

הדרן עלך עושיין פסין

בבל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח והכל גיקח בבסוף מעשר חוץ מן המים ומן המלח (ה) ה הנודר מן המזון מותר (ו) (במלח ובמים) (ז) מערבין לנייר ביין ולישראל בתרומה סומכוס אומר בחולין ולכהן בבית הפרס ר' יהודה אומר אפי' (ח) בין הקברות מפני

חוץ מן המים ומן המלח. דלאו מידי דמזון הן וטעמא דעירוב משום דדעתו ודירתו צמקוס מוונותיו הוא וכיון שנתנו כל בני החצר כדי מזון צבית אחד נעשה כאילו כולן דרים בתוכו ונמלאו כולן רשות אחת וכו' וכן בעירובי תחומין נעשה כמי (א) ששכב שם ומשם יש לו אלפים אמה לכל רוח הלכך דבר מזון צעין: **בסוף מעשר**. בתוך ירושלים כשהוא מוציא (לגורך מאלכין) כדכתיב (דברים יד) ונתתה הכסף בכל אשר תאזה נפשך: **חוץ מן המים ומלח**. בגמרא (כו) [מפרש טעמא דלאו פרי מפרי הוא: מערבין לנייר. עירובי תחומין: צין. ואף על גב דלא חזי לדדיה חזי לאחריו וכיון דמונא

הוא גבי אחריו שרו ליה רבנן: ולישראל צמקוס. דהא חזיא לכהן: סומכוס אומר בחולין. אבל לא בתרומה דמיני דחזי ליה צעין. ובגמרא (ל) [מפרש מאי טעמא לא פליג סומכוס איין לנייר: ולכהן צבית הפרס. סתמא היא ולא סומכוס קאמר לה. מניחין עירוב לכהן צבית הפרס אע"ג דצעין דמני למיזל ולמישקליה ומיכליה התם דאי לא מצי אזיל התם היכי קני שציתה בהוא דוכתא לנמוי כאילו שבת שם (א) צבית הפרס שפיר דמי דספיקא דרבנן הוא ומותר ליכנס ע"י נפוח: לחן

נא א ב מיי פ"ב מהל' עירובין הלכה א [ב] סג עשין דרבנן א טוש"ע א"ת ס"י שפ סעף א: גב ג מיי שס הל' א [ב] טוש"ע שס ס"ב: א ד מיי פ"א מלכות עירובין הל' ח סג שס טוש"ע א"ת ס"י שפ סעף א: ה [טוש"ע י"ד ס"י ר"ח סעף ט"ו]: ו [מ"י] שס הל' יד טוש"ע א"ת ס"י שפ סעף ט"ו:

רבינו חננאל

ופרקין מתני' ר' אליעזר אירך רבנן. ואסיקא בהמשה השרון בחצר אחת ושכח אחד ולא עירב לרב ר' אליעזר אין צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד. לרבי חכמים צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד. א"ל רב פפא לאביי לר' אליעזר אי פירש ואמר רשות חצירי בטלתי רשות ביתי לא בטלתי, ולרבנן אי פירש ביתו רשות חצירי ורשות ביתו מאי. ופשוטא בין לרבנן ובין לר' אליעזר כיון דגלי גלי. ערקבלין. פי' ירוקת שמש אצותא חרוייתא. ירוקת שיוצאין בתן בפסח: הדרן עלך עושיין פסין בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח כו'.